

Lieta C-51/21**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar Tiesas Reglamenta 98. panta 1. punktu****Iesniegšanas datums:**

2021. gada 28. janvāris

Iesniedzējtiesa:

Tallinna Halduskohus (Igaunija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2021. gada 28. janvāris

Prasītāja:

Aktsiaselts M.V.WOOL

Atbildētājs:

Põllumajandus-ja Toiduamet (iepriekš *Veterinaar-ja Toiduamet*)

Pamatlietas priekšmets

AS M.V.Wool prasība atcelt Lauksaimniecības un pārtikas biroja 2019. gada 7. augusta pārbaudes ziņojumā ietvertu rīkojumu (Rīkojums Nr. 1) un atzīt 2019. gada 25. novembra rīkojumu (Rīkojums Nr. 2) par spēkā neesošu formālu iemeslu dēļ, pakārtoti, atcelt šo rīkojumu pēc būtības un to daļēji apturēt uz šī administratīvā procesa laiku

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Komisijas Regulas (EK) Nr. 2073/2005 (2005. gada 15. novembris) par pārtikas produktu mikrobioloģiskajiem kritērijiem (OV L 338, 1. lpp.) 3. panta 1. punktu un I pielikuma 1. nodaļas tabulas 1.2. punktu, skatot to kopsakarā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 178/2002 (2002. gada 28. janvāris), ar ko paredz pārtikas aprites tiesību aktu vispārīgus principus un prasības, izveido Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādi un paredz procedūras saistībā ar pārtikas nekaitīgumu (OV L 31, 1. lpp.) un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK)

Nr. 882/2004 (2004. gada 29. aprīlis) par oficiālo kontroli, ko veic, lai nodrošinātu atbilstības pārbaudi saistībā ar dzīvnieku barības un pārtikas aprites tiesību aktiem un dzīvnieku veselības un dzīvnieku labturības noteikumiem (OV L 165, 1. lpp.).

Prejudiciālie jautājumi

1) Vai Regulas Nr. 2073/2005 3. panta 1. punktā un I pielikuma 1. nodaļas tabulas 1.2. punktā norādītais otrais mikrobioloģiskais kritērijs “nav konstatēts 25 g”, ņemot vērā šo direktīvu un sabiedrības veselības aizsardzību, kā arī ar Regulām Nr. 178/2002 un Nr. 882/2004 izvirzītos mērķus, ir jāinterpretē tādējādi, ka gadījumā, ja pārtikas nozares dalībnieks nav varējis pietiekami pārliecināt kompetento iestādi, ka lietošanai gatavos produktos, kas var veicināt *L. monocytogenes* augšanu, izņemot produktus, kas paredzēti zīdaiņiem un īpašiem medicīniskiem mērķiem, to derīguma termiņā netiks pārsniegts rādītājs 100 cfu/g, tad arī attiecībā produktiem, kas laisti tirgū to derīguma termiņā, katrā ziņā attiecas mikrobioloģiskais kritērijs “nav konstatēts 25 g”?

2) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir noliedzīga: vai Regulas Nr. 2073/2005 3. panta 1. punktā un I pielikuma 1. nodaļas tabulas 1.2. punktā norādītais otrais mikrobioloģiskais kritērijs “nav konstatēts 25 g”, ņemot vērā šo direktīvu un sabiedrības veselības aizsardzību, kā arī ar Regulām Nr. 178/2002 un Nr. 882/2004 izvirzītos mērķus, ir jāinterpretē tādējādi, ka neatkarīgi no tā, vai pārtikas nozares dalībnieks spēj pietiekami pārliecināt kompetento iestādi, ka pārtikas produktā tā derīguma laikā netiks pārsniegts rādītājs 100 cfu/g, uz šo pārtikas produktu tad attiecas divi mikrobioloģiskie kritēriji, proti, 1) kamēr pārtikas produkts atrodas ražotāja kontrolē – kritērijs “nav konstatēts 25 g”, un 2) pēc tam, kad pārtikas produkts vairs neatrodas ražotāja kontrolē – kritērijs “100 cfu/g”?

Atbilstošās Savienības tiesību normas

Komisijas Regula (EK) Nr. 2073/2005 (2005. gada 15. novembris) par pārtikas produktu mikrobioloģiskajiem kritērijiem (OV L 338, 1. lpp.), 1.–3. apsvēruma un 5. apsvēruma, 2. panta b), c), f), g) un l) apakšpunkts, 3. panta 1. punkta a) un b) apakšpunkts, I pielikuma 1. nodaļas paskaidrojošā tabula, I pielikuma 1. nodaļas tabulas 5. un 7. piezīme par 1.2. punktā ietvertajiem kritērijiem

Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 178/2002 (2002. gada 28. janvāris), ar ko paredz pārtikas aprites tiesību aktu vispārīgus principus un prasības, izveido Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādi un paredz procedūras saistībā ar pārtikas nekaitīgumu (OV L 31, 1. lpp.), 2., 8., 10. un 12. apsvēruma, 5. panta 1. punkts, 7. panta 1. punkts, 14. panta 1. un 2. punkts, 14. panta 3. punkta a) un b) apakšpunkts, 14. panta 5. punkts

Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 882/2004 (2004. gada 29. aprīlis) par oficiālo kontroli, ko veic, lai nodrošinātu atbilstības pārbaudi

saistībā ar dzīvnieku barības un pārtikas aprites tiesību aktiem un dzīvnieku veselības un dzīvnieku labturības noteikumiem (OV 2004, L 165, 1. lpp., un labojums – OV 2004, L 191, 1. lpp.), 1., 4. un 6. apsvēruma, 3. panta 3. punkts

Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmums Nr.1082/2013/ES (2013. gada 22. oktobris) par nopietniem pārrobežu veselības apdraudējumiem un ar ko atceļ Lēmumu Nr. 2119/98/EK (OV L 293, 1. lpp.), 9. panta a) un b) punkts

Atbilstošās valsts tiesību normas

Vispārējais ekonomikas likums (turpmāk tekstā – “MSÜS”), 43. panta 1. punkta 1. apakšpunkts

Likums par pārtikas apriti (turpmāk tekstā – “ToiduS”), 49. panta 4. un 5. punkts

Īss pamatlietas faktisko apstākļu un tiesvedības izklāsts

- 1 Pārtikas un veterinārais dienests (turpmāk tekstā – “VLA” vai “atbildētājs”) 2019. gada 7. augustā kontroles ziņojumā ir izdevis rīkojumu (turpmāk tekstā – “Rīkojums Nr. 1”), kurā *AS M.V.Wool* (turpmāk tekstā – “*M.V.Wool*” vai “prasītāja”) bija noteikts pienākums pārtraukt tālāko savu produktu (sagriezts auksti kūpināts lasis, [derīguma termiņš līdz 2019. gada 19. augustam] un sagriezta sālīta forele [derīguma termiņš līdz 2019. gada 10. augustam]) apstrādi, izņemt no tirgus visu partiju un informēt patērētājus par neatbilstošu pārtikas produktu atsaukšanu no tirgus. Rīkojums Nr. 1 tika pamatots šādi.
- 2 VLA darbinieki veikalā *Maxima* paņēma četru produktu, kas bija ražoti *M.V.Wool* zivju pārstrādes rūpnīcā *Harku* [*Harku*], pārtikas produktu paraugus. Pārbaudot paraugus, tika konstatēts, ka trīs auksti kūpinātas foreles apakšparaugos (derīguma termiņš līdz 2019. gada 6. augustam), piecos sagriezta auksti kūpināta laša apakšparaugos (derīguma termiņš līdz 2019. gada 19. augustam) un vienā sagrieztas, sālītas foreles apakšparaugā (derīguma termiņš līdz 2019. gada 10. augustam) tika atrastas *Listeria monocytogenes* (turpmāk tekstā – “*L.m.*”).
- 3 Jau 2018. gada 18. marta kontroles ziņojumā *M.V.Wool* bija noteikts pienākums attiecībā uz katru produktu partiju konstatēt *L.m.* neesamību (nav konstatēts 25 g piecos apakšparaugos) neesamību, kamēr pārtikas produkti vēl atrodas ražotāja tiešajā kontrolē. Pozitīva rezultāta gadījumā partijas no uzņēmuma nedrīkstēja izvest (tā saucamā nulles tolerances prasība). Prasītāja nav apstrīdējusi rīkojumus, kas ir prasītājas iepriekš minētā pieteikuma pamatā.
- 4 Tā kā prasītāja nav pienācīgi pārliecinājusi VLA, ka derīguma termiņa beigās esošais *L.m.* daudzums nepārsniedz 100 cfu/g, attiecināms var būt tikai Regulas Nr. 2073/2005 I pielikuma 1. nodaļa tabulas 1.2. punktā paredzētais II kritērijs, proti, ka *L.m.* nav konstatēts 25 g piecos apakšparaugos. Prasītāja nav izpildījusi

savu paškontroles pienākumu, laižot tirgū produktus, kas neatbilda pārtikas nekaitīguma kritērijiem.

- 5 2019. gada 25. novembrī *VLA* attiecībā uz *M.V.Wool* izdeva rīkojumu (turpmāk tekstā – “Rīkojums Nr. 2”), kurā tai tika noteikts pienākums divās ražotnēs – zivju pārstrādes rūpnīcā Harku un zivju pārstrādes rūpnīcā Vihterpalu [*Vihterpalu*] – pilnībā apturēt savas darbības (tostarp, ražošanu, izplatīšanu, uzglabāšanu, izejvielu ievešanu un izejvielu un preču izvešanu). Rīkojuma Nr. 2 rezolutīvajā daļā ir arī norādīts, ka gadījumā, ja *M.V.Wool* darbības uzlabošanas rīcības plāns ietver parauga partijas ražošanu, *VLA* par to ir jāinformē un *VLA* ir jāiesniedz attiecīgs koordinācijas rīcības plāns. Turklāt *M.V.Wool* tika noteikts pienākums 2019. gada 25. novembrī informēt *VLA* par šo: a) par attiecīgajās ražotnēs konkrēto krājumu apjomu, b) kā arī par to, kur un kādā veidā tiek apstrādāti 2. kategorijas dzīvnieku izcelsmes blakusprodukti, kurus ražotnē ir paredzēts likvidēt. Daļa no šī rīkojuma bija saistoša ar izdošanas brīdi. Darbības apturēšana bija spēkā līdz brīdim, kad *M.V.Wool* būs pārliecinājis *VLA*, ka *L.m.* celma ST1247 uzliesmojums *M.V.Wool* ražotnēs ir likvidēts, ka *VLA* par to tika informēts un ka *VLA* to ir apstiprinājis, pamatojoties uz valsts kontroles ietvaros paņemtu nomazgājumu paraugu rezultātiem. Rīkojums Nr. 2 tika pamatots šādi.
- 6 Pēc to paraugu analīzēm, kas bija paņemti zivju pārstrādes rūpnīcā Harku un zivju pārstrādes rūpnīcā Vihterpalu, kā arī no tajās saražotajiem produktiem, *VLA* sešos paraugos, kas tika paņemti no zivju pārstrādes rūpnīcas Harku iekārtām, vienā paraugā, kas tika paņemts noliktavā, un sešos paraugos, kas tika paņemti tālākpārdevēja veikalā, konstatēja *L.m.*. Zivju pārstrādes rūpnīcā Vihterpalu četros paraugos, kas tika paņemti no iekārtām, tika konstatēts *L.m.*.
- 7 Iepriekš noteiktie ierobežojumi bija neveiksmīgi. 2019. gadā tika izdoti astoņi dažādi rīkojumi, kuros *M.V.Wool* tika noteikts pienākums izņemt no tirgus ar *L.m.* piesārņoto precī, kas bija saražota zivju pārstrādes rūpnīcā Harku. Turklāt *VLA* konstatēja papildu neatbilstības arī zivju pārstrādes rūpnīcas Vihterpalu produktos un lūdza *M.V.Wool* precizēt, ka tā pati ir izņēmusi produktus no tirgus vai ka tā tos nav laidusi tirgū. Kontroles ietvaros uzmanība atkārtoti tika arī vērsta uz šķērspiesāmošanos zivju pārstrādes rūpnīcā Vihterpalu.
- 8 Saskaņā ar sekvenēšanas rezultātiem *M.V.Wool* produktos un nomazgājumos paraugos tika izolēts *L.m.* celms ST1247.
- 9 2019. gada 15. oktobrī *M.V.Wool* informēja *VLA*, ka tā no 2019. gada 17. oktobra līdz 2019. gada 18. oktobrim plāno pilnībā sterilizēt zivju pārstrādes rūpnīcu Harku, lai likvidētu *L.m.* celmu ST1247. Tālāk, ka tā arī apsverot produktiem, kuri nesatur konservantus, kas kavē *L.m.* vairošanos, ievērojami saīsināt derīguma termiņu. Tomēr pēc *M.V.Wool* veiktās lielās tīrīšanas un dezinficēšanas zivju pārstrādes rūpnīcā gan Vihterpalu, gan Harku *L.m.* tika konstatēts gan nomazgājumu paraugos, gan produktos. Celms ST1247 rada risku sabiedrībai.

- 10 *M.V.Wool* nav ievērojusi pārtikas aprites tiesību aktus un ir pieļāvusi neatbilstības Regulas Nr. 882/2004 2. panta 10. punkta izpratnē, tādējādi pastāv šīs regulas 54. panta 1. punktā paredzēts iemesls šīs regulas 54. panta 2. punkta e) apakšpunktā paredzētā pasākuma piemērošanai, proti, visas darbības apturēšanai zivju pārstrādes rūpnīcā Harku un Vihterpalu. Vienlaikus saskaņā ar *MSŪS* 43. panta 1. punkta 1. apakšpunktu pastāv pamats atteikt darbības licenci, jo uzņēmums nav izpildījis būtiskas saimnieciskās darbības prasības, kas rada nopietnu risku sabiedrības veselībai. Attiecībā uz *M.V.Wool* noteiktie pasākumi ir likumīgi, atbilstīgi, vajadzīgi un samērīgi, lai sasniegtu mērķi, t.i., nepieciešami cilvēku veselības un dzīvības aizsardzībai. Uzņēmuma noteiktais derīguma termiņš nav pietiekams, lai nodrošinātu produktu nekaitīgumu līdz derīguma termiņa beigām.
- 11 2019. gada 5. septembrī *M.V.Wool* cēla prasību *Tallinna Halduskohus* (Tallinas Administratīvā tiesa), lūdzot atzīt par spēkā neesošu *VLA* Rīkojumu Nr. 1, un 2019. gada 26. novembrī – prasību, lūdzot atzīt par spēkā neesošu *VLA* Rīkojumu Nr. 2 formālu iemeslu dēļ, un, pakārtoti, atcelt šo rīkojumu pēc būtības un to daļēji apturēt uz šī administratīvā procesa laiku. Prasības tika apvienotas sprieduma taisīšanai.

Pamatlietas pušu galvenie argumenti

- 12 Prasītāja lūdz Rīkojumu Nr. 1 atzīt par spēkā neesošu, pamatojoties uz to, ka atbildētājam nebija tiesību nedz aizliegt tādu pārtikas produktu pārdošanu, kuru kaitīgums nav pierādīts saskaņā ar Regulas Nr. 2073/2005 I pielikuma 1. nodaļas tabulas 1.2. punktu, nedz arī noteikt prasītājai pienākumu izņemt šos pārtikas produktus no tirgus. Prasītāja uzskata, ka Rīkojums Nr. 1 ir nelikumīgs un ir jāatzīst par spēkā neesošu, jo 1) atbildētājam nebija tiesību veikalā paņemtos paraugus pārbaudīt, pamatojoties uz nulles tolerances kritēriju (*L.m.* nav konstatēts 25 g); 2) no atbildētāja kontroles ziņojuma neizrietot *L.m.* saturs zivsaimniecības produktos; 3) atbildētājs esot aizliedzis pārdot zivsaimniecības produktus, kuru kaitīgums nebija konstatēts, un tādējādi tas esot nepareizi interpretējis Regulā Nr. 2073/2005 paredzētos pārtikas nekaitīguma kritērijus; 4) rīkojuma trūkumi atbildētājam neļāva aizliegt pārdot pārtikas produktus, kuri atbilda Regulā Nr. 2073/2005 noteiktajiem pārtikas nekaitīguma kritērijiem.
- 13 Attiecībā uz Rīkojumu Nr. 1 atbildētājs norāda, ka, ņemot vērā to, ka prasītāja neesot pienācīgi pārliecinājusī *VLA*, ka prasītājas produktos esošais *L.m.* daudzums derīguma termiņa beigās nepārsniedz 100 cfu/g, piemērojams varot būt tikai Regulas Nr. 2073/2005 I pielikuma 1. nodaļā ietvertās tabulas 1.2. punktā paredzētais II kritērijs, proti, ka *L.m.* nav konstatējams 25 g piecos apakšparaugos. Prasītāja neesot varējusi veikt atbilstošus speciālas saslimdināšanas testus (*Challenge tests*), kas pierādītu, ka *L.m.* daudzums produktos nepārsniedza 100 cfu/g īstenošanas perioda beigās. Prasītāja neesot izpildījusi pārtikas nozares dalībnieku paškontroles pienākumu, laižot tirgū produktus, kas neatbilda pārtikas nekaitīguma kritērijiem.

- 14 Rīkojums Nr. 2 esot nelikumīgs, jo uzņēmuma visas darbības apturēšana esot nesamērīga, ja ņem vērā, ka šī rīkojuma izdošanas brīdī Igaunijā nebija ar celmu ST1247 saistītu saslimšanas gadījumu. To, ka nepastāv attiecīgu saslimšanas gadījumu, būtu apstiprinājuši gan VLA, gan veselības aizsardzības iestādes pārstāvji.
- 15 Prasītāja uzskata, ka no Rīkojuma Nr. 2 izrietot, ka šis administratīvais akts ir vērsts uz to, lai prasītājas uzņēmumā būtu ievērotas ražošanas higiēnas prasības. Regulā Nr. 2073/2005 esot ļoti skaidri nošķirti pārtikas nekaitīguma kritēriji (t.i., vai pārtikas produkti ir atbilstoši, tātad, nekaitīgi) un ražošanas higiēnas kritēriji (t.i., vai ražošanas virsmas ir tīras). Gadījumā, ja ražošanas higiēnā ir neatbilstības (ko var pierādīt ar virsmu paraugiem un nomazgājumu paraugiem), kontroles iestāde varot veikt pasākumus, lai uzlabotu higiēnu vai uzlabotu izejvielu izvēli. Gadījumā, ja tiek pārkāptas prasības attiecībā uz ražošanas higiēnu, neesot iespējams veikt pasākumus, kas ir paredzēti, lai konstatētu neatbilstošu pārtikas produktu.
- 16 Prasītāja uzskata, ka ir piemērojams Regulas Nr. 2073/2005 I pielikuma 1. nodaļas tabulas 1.2. punktā minētais kritērijs, saskaņā ar kuru pārtikas produkts ir nekaitīgs, ja *L.m.* saturs pārtikas produktā derīguma termiņa beigās ir mazāks par 100 cfu/g. No apstrīdētā administratīvā akta neizrietot, ka prasītāja būtu laidusi tirgū pārtikas produktus, kas būtu pārsnieguši ar Regulā Nr. 2073/2005 paredzēto pārtikas nekaitīguma kritēriju noteikto 100 cfu/g derīguma termiņa laikā. Paraugos, kas tika paņemti no prasītājas produktiem, nekad neesot konstatēts robežvērtību pārsniedzošs *L.m.* saturs.
- 17 Prasītāja apgalvo, ka tā ir izpildījusi atbildētāja 2019. gada 18. marta rīkojumā noteikto attiecībā uz zivju pārstrādes rūpnīcu Harku un 2019. gada 5. novembra rīkojumā noteikto attiecībā uz zivju pārstrādes rūpnīcu Vihterpalu, saskaņā ar kuru: “Uzņēmējam par katru produktu partiju ir jāveic pārbaude uz *L. monocytogenes* (esamība 25 g piecos apakšparaugos), kamēr pārtikas produkti vēl atrodas to ražotāja tiešajā kontrolē (tā saucamais nulles tolerances kritērijs). Pozitīva rezultāta gadījumā nav pieļaujams, ka partijas tiek no uzņēmuma izvestas.” Prasītāja uzskata, ka no apstrīdētā administratīvā akta neizriet, kāpēc šis pasākums, lai nodrošinātu pārtikas produktu nekaitīgumu, nav pietiekams. Saskaņā ar tās norādīto nevienā no 2019. gadā rūpnīcā Vihterpalu paņemtajiem produktu paraugiem netika atrasts celms ST1247.
- 18 Atbildētājs esot balstījies tikai uz Pārtikas un veterinārās laboratorijas (turpmāk tekstā – “VTL”) analizētajiem pozitīvajiem paraugiem, lai gan divas citas valsts akreditētas laboratorijas attiecībā uz tām pašām partijām un virsmām esot ieguvušas negatīvus rezultātus. Atbildētājs esot noraidījis prasītājas pieteikumu šādā situācijā noteikt citu neatkarīgu laboratoriju. Šāda rīcība ir pretrunā Regulas Nr. 882/2004 11. panta 5. punktam. Tātad pastāvot procesuāls pārkāpums, no kā prasītājas ieskatā izriet rīkojuma nelikumība.

- 19 Prasītāja apstrīd Rīkojumu Nr. 2, ciktāl tas attiecas uz lielās tīrīšanas neveiksmi tās zivju pārstrādes rūpnīcā Harku. 2019. gada 23. oktobrī VLA rūpnīcā ražošanas laikā paņēma ražošanas virsmu paraugus, kuri uzrādīja *L.m.* klātbūtni, un secināja, ka pastāv “pamatots iemesls uzskatīt, ka *L.m.*, kas tika atrastas gan pēc veiktās tīrīšanas paņemtajos nomazgājumu paraugos, gan produktu paraugos, joprojām ir celms ST1247”. *M.V.Wool* būtībā norāda, ka celma ST1247 esamību nedrīkstot pieņemt, jo tā esamība esot pienācīgi jākonstatē ar analīžu palīdzību, un ka tā pēc lielās tīrīšanas atbildētājam esot iesniegusi nomazgājumu un produktu paraugus, kuros *L.m.* netika konstatētas, t.i., pierādījumus, ka tīrīšana esot bijusi efektīva. Prasītāja arī apgalvo, ka paraugus pēc tīrīšanas atbildētājs esot paņēmis tikai trešajā dienā pēc ražošanas sākuma, nevis pirms ražošanas sākuma, kas būtu bijis pareizi. Turklāt brīdī, kad tika paņemti paraugi, ražošanas līnijā esot pārstrādātas jēlas zivis, kurās esot konstatētas *L.m.*, kā rezultātā arī šajā ražošanas līnijā tika atrastas *L.m.*.
- 20 Tā saucamā nulles tolerances prasība (*L.m.* neesamība 25 g, kamēr pārtikas produktus kontrolē ražotājs) neattiecas uz pārtikas produktiem mazumtirdzniecībā. Prasītāja apstiprinātās laboratorijās esot veikusi analīzes visām produktu partijām, lai noteiktu *L.m.* 25 g. No rūpnīcas preces pārdošanai tiekot nosūtītas tikai gadījumā, ja analīžu rezultāts 25 g visos piecos apakšparaugos būtu “nav konstatēts”. Saskaņā ar Regulas Nr. 2073/2005 I pielikumu (Testa rezultātu interpretācija) rezultāts “nav konstatēts” esot apmierinošs. Saskaņā ar Regulas Nr. 2073/2005 I pielikuma 1. nodaļā ietvertās tabulas 1.1. punktu attiecībā uz lietošanai gataviem produktiem, kas paredzēti zīdaiņiem, un lietošanai gataviem produktiem īpašiem medicīniskiem mērķiem, ir paredzēta nulles tolerances robežvērtība, tātad, “nav konstatēts 25 g piecos apakšparaugos”. Kā posms, uz kuru esot attiecināms kritērijs, ir norādīts “produkti, kas laisti tirgū to derīguma termiņā”. Saskaņā ar Regulas Nr. 2073/2005 I pielikuma 1. nodaļā ietvertās tabulas 1.2. punktu uz citiem lietošanai gataviem pārtikas produktiem ir attiecināma *L.m.* nulles tolerance, tātad, “nav konstatēts 25 g” piecos apakšparaugos posmā “kamēr pārtikas produkti vēl atrodas to ražotāja tiešajā kontrolē”. No salīdzinājuma skaidri izrietot, ka, ņemot vērā nulles toleranci attiecībā uz *L.m.*, šim kritērijam ir paredzēti dažādi piemērošanas posmi.
- 21 Prasītājas ieskatā VLA vērtējums, ka pārtikas produkts, konstatējot celmu ST1247, arī tad nav nekaitīgs, ja *L.m.* nepārsniedz 100 cfu/g, ir nepareizs. Regulā Nr. 2073/2005 netiekot nošķirts starp dažādiem celmiem, jo, nosakot kritēriju, sabiedrības veselības interesēs tiekot ņemti vērā visi augsti patogēnie un sevišķi lipīgie celmi.
- 22 Ar Regulas Nr. 178/2002 14. panta 8. punktu netiekot ļauts par kaitīgiem uzskatīt pārtikas produktus, kas atbilst Kopienas mikrobioloģiskajām prasībām. Metodiskajos norādījumos par Regulas Nr. 882/2004 interpretāciju, kas ir rīkojuma juridiskais pamats, sadaļā “Kopienas kritēriju neesamība” esot ietverts šāds skaidrojums: “Ja nav Kopienas mikrobioloģisku kritēriju, pārtikas produktu novērtējumu var veikt saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 178/2002 14. pantu, atbilstoši kuram nevienu kaitīgu pārtikas produktu nedrīkst laist tirgū.” Saskaņā ar

metodiskajiem norādījumiem par Regulu Nr. 178/2002 14. panta 8. punkts attiecas uz gadījumu, kad pārtikas produkts satur stikla gabalu vai bīstamu ķīmisku vielu, kas nav minēts tiesību aktos par piesārņojumu pārtikas produktos. Proti, pat pieņemot, ka ar Regulas Nr. 178/2002 14. panta 8. punktu tiek pieļauts par kaitīgu uzskatīt pārtikas produktu, kas atbilst mikrobioloģiskajām prasībām, vienīgais iespējamais pasākums būtu ar pārtikas produkta laišanu tirgū un tā izņemšanu no tirgus saistītu ierobežojumu piemērošana, nevis darbības apturēšana.

- 23 Prasītājas ieskatā rīkojuma rezolutīvā daļa ir pretrunīga, saskaņā ar kuru pārtikas produkts neatbilstot mikrobioloģiskajām prasībām Regulas Nr. 2073/2005 izpratnē, bet neesot nekaitīgs, pat ja tas atbilstot mikrobioloģiskajām prasībām (Regulas Nr. 178/2002 14. panta 8. punkts).
- 24 *M.V.Wool* uzskata, ka pārrobežu veselības apdraudējums nepastāvēja, jo nebija izpildīti Parlamenta un Padomes Lēmuma Nr. 1082/2013/ES 9. panta a) un b) punktā minētie kritēriji, un līdz ar to Rīkojumā Nr. 2 noteiktie riska mazināšanas pasākumi bija nelikumīgi.
- 25 Rīkojuma Nr. 2 nesamērīgumu apstiprinot arī tas, ka attiecībā uz dažādajām darbībām (izejvielu ievēšana, uzglabāšana, ražošana, preču izvešana un izplatīšana) netika apsvērta iespēja veikt alternatīvus pasākumus (piemēram, termiski neapstrādātu preču pārdošanas pagaidu apturēšana, jo *L.m.* iet bojā termiskas apstrādes laikā; produktu atsaukšana, ar rīkojumu noteikt derīguma termiņa saīsināšanu, u.c.). Tā kā Regulā Nr. 2073/2005 mikrobioloģiskas prasības ir noteiktas tikai lietošanai cilvēka uzturā gataviem produktiem, izejvielu ievēšanas un uzglabāšanas aizliegums esot nelikumīgs. Ievesto vai uzglabāto izejvielu kaitīgums neesot pierādīts.
- 26 *M.V.Wool* ieskatā nav pareizi, pamatojoties uz *L.m.*, kas tika atrastas uz ražošanas virsmām, izdarīt secinājumus par pārtikas produktu kaitīgumu, jo attiecībā uz ražošanas vidi robežvērtības attiecībā uz *L.m.* neesot noteiktas.
- 27 Prasītāja iebilst pret *VLA* apgalvojumu, saskaņā ar kuru, pastāvot it kā salīdzinājumā ar citiem bīstamākajam celmam ST1247, neesot jāievēro Regulā Nr. 2073/2005 paredzētie pārtikas nekaitīguma kritēriji. Visus *L.m.* celmus Eiropas Savienības Zinātnes ekspertu grupa esot atzinusi par patogēniem. Īpaša pasākuma piemērošana esot balstīta uz to, ka saskaņā ar Savienības tiesībām un valsts tiesībām pārtikas produkts neatbilst pārtikas nekaitīguma kritērijiem, kas šajā gadījumā esot novērtēti, ņemot vērā *L.m.* saturu, nevis celmu. *VLA* neņemot vērā faktu, ka *L.m.* var kaitēt cilvēku veselībai tikai tādos daudzumos, kas pārsniedz pārtikas nekaitīguma kritērijus.
- 28 Atbildētājs uzskata, ka Rīkojums Nr. 2 nav spēkā neesošs. Saskaņā ar *ToiduS* 49. panta 4. un 5. punktu, atšķirībā no Regulas Nr. 882/2004 54. panta, nav paredzēts, ka pārtikas nozares dalībnieks nav ievērojis prasības, bet gan tikai tas, ka ir pamats uzskatīt, ka konkrēts pārtikas produkts var radīt risku.

- 29 VLA uzskata, ka šis rīkojums ir likumīgs, jo prasītāja ir pārkāpusi pārtikas aprites tiesību aktus. Saskaņā ar Regulas Nr. 882/2004 2. panta 10. punktu neatbilstība ir neatbilstība dzīvnieku barības un pārtikas aprites tiesību aktiem un dzīvnieku veselības un labturības aizsardzības noteikumiem. Saskaņā ar Regulas Nr. 882/2004 54. panta 1. punktu, ja kompetentā iestāde konstatē neatbilstību, tad tā rīkojas, lai nodrošinātu to, ka uzņēmējs labo radušos stāvokli. Lemjot par to, kā rīkoties, kompetentā iestāde ņem vērā neatbilstības veidu un pagātnē reģistrētās neatbilstības saistībā ar konkrēto uzņēmēju. Tādēļ pasākuma piemērošana esot atkarīga no tā, vai pārtikas nozares dalībnieks ir pieļāvis neatbilstību pārtikas aprites tiesību aktiem, nevis tikai pārtikas produktiem piemērojamiem pārtikas nekaitīguma kritērijiem, kā to apgalvo prasītāja. Pārtikas aprites tiesību akti ietverot arī prasības, kas paredzētas citās tiesību normās pārtikas aprites tiesību jomā.
- 30 VLA norāda, ka Regulas Nr. 2073/2005 I pielikuma 1. nodaļas tabulas 1.2. punktā attiecībā uz pārtikas nozares dalībnieka ražotiem produktiem, kas varētu veicināt *L.m.* vairošanos, ir noteikti divi kritēriji attiecībā uz *L.m.* esamību. Attiecībā uz pirmo kritēriju – robežvērtību, tabulā ir precizēts, ka “šis kritērijs [esot] spēkā, ja ražotājs spēj pārliecināt kompetento iestādi, ka produktā tā derīguma termiņā netiks pārsniegts rādītājs 100 cfu/g”. Prasītāja, izmantojot *Challenge-Tests*/speciālas saslimdināšanas testus, neesot varējusi VLA pārliecināt, ka produktos visā to derīguma termiņā netika pārsniegts rādītājs 100 cfu/g. Turklāt attiecīgajā ziņojumā esot norādīts, ka laikposmā no 2016. gada janvāra līdz 2019. gada aprīlim prasītāja kopumā esot veikusi 589 derīguma termiņa pārbaudes, no kurām 55, tātad 9 %, bija pārsniegts 100 cfu/g.
- 31 Saskaņā ar 2019. gada 27. marta Rīkojumu Nr. 3 prasītājai zivju pārstrādes rūpnīcā Harku esot bijis jāpārbauda *L.m.* klātbūtne katrā preču partijā, t.i., jāveic partiju kontrole (tā saucamā nulles tolerances prasība), un no 2019. gada 23. oktobra tas esot bijis jāveic arī zivju pārstrādes rūpnīcā Vihterpalu. Neskatoties uz nulles tolerances pasākumu, VLA esot bijis jāizņem no tirgus prasītājas produkti, kuros bija atrastas *L.m.*, un vēlāk tika konstatēts, ka produktos bija uzrādījies celms ST1247.
- 32 Pēc 2019. gada oktobrī veiktās tīrīšanas zivju pārstrādes rūpnīcās Harku un Vihterpalu VLA esot paņēmis jaunus paraugus. Šajos paraugos esot atrastas *L.m.*, un zivju pārstrādes rūpnīcā Vihterpalu oktobra sākumā esot atrasts *L.m.* celms ST1247. Šajos paraugos, kas tika paņemti zivju pārstrādes rūpnīcās Harku un Vihterpalu, *L.m.* esot atrastas produktos, kas esot atstājuši ražotni. Šajā sakarā 2019. gada 25. novembra rīkojumā esot norādīts, ka prasītāja attiecībā uz zivju pārstrādes rūpnīcas Vihterpalu produktos (siļķu filejas) atrastajām *L.m.* vai nu nav izpildījusi savu pienākumu atbilstoši 2019. gada 5. novembra rīkojumam ņemt apakšparaugus no katras partijas, vai arī nav izpildījusi savu pienākumu atsaukt visu neatbilstošo partiju. Saskaņā ar *ToiduS* 22. pantu pārtikas nozares dalībnieks ir atbildīgs par to, ka pārtikas produktu apstrāde un pārstrāde tiek veikta pienācīgi; tam ir jāizmanto visas iespējas, lai to nodrošinātu un tas nedrīkst saņemt, izmantot pārstrādē vai piegādāt pārtikas produktus, kas neatbilst prasībām.

- 33 Līdz šim brīdim prasītāja neesot identificējusi inficēšanās avotu, un arī pēc zivju pārstrādes rūpnīcās oktobrī veiktās tīrīšanas nomazgājumu paraugos tika atrastas *L.m.*, atkal celms ST1247, kā tas tika konstatēts decembrī. *VLA* esot pamatoti uzskatījis, ka neesot iespējams *L.m.* celmu ST1247 likvidēt prasītājas veiktās pāris dienu ilgās tīrīšanas laikā. Celms ST1247 rada nopietnu sabiedrības veselības apdraudējumu, ko nevar galīgi novērst, līdz *L.m.* celms ST1247 neesot likvidēts.
- 34 Taču saskaņā ar Regulas Nr. 178/2002 14. panta 8. punktu pārtikas atbilstība īpašiem noteikumiem, kas uz to attiecas, neliedz kompetentajām iestādēm veikt atbilstīgus pasākumus, lai noteiktu ierobežojumus tās laišanai tirgū vai lai pieprasītu to izņemt no tirgus, ja ir pamatotas aizdomas, ka minētā pārtika nav nekaitīga, kaut gan šāda atbilstība pastāv. Tādēļ *VLA* ir tiesības noteikt ierobežojumus prasītājas produktiem, ņemot vērā, ka prasītājas zivju pārstrādes rūpnīcās Vihterpalu un Harku, tātad, produktos atkārtoti tika atrasts *L.m.* celms ST1247, un arī pirms tam zivju pārstrādes rūpnīcās Vihterpalu produktos tika atrastas *L.m.*.
- 35 Atbildētājs uzskata, ka *VTL* veiktās analīzes atbilstot spēkā esošajām prasībām. Vienu un to pašu paraugu var pārbaudīt tikai viena laboratorija, līdz ar to nevarot apgalvot, ka analīžu rezultāti atšķiras.
- 36 Rīkojums esot samērīgs, un atbildētājs rīkojumā esot arī izklāstījis iemeslus, kuru dēļ neesot iespējams atsevišķi apturēt darbību konkrētos posmos.
- 37 Prasītāja neesot izpildījusi savu pienākumu, kā, esot pārtikas nozares dalībniekam nodrošināt to, ka patērētājs saņem nekaitīgu pārtikas produktu. Prasītājas produktos jau 2013. gadā esot atrastas *L.m.*, un vēlāk esot atklājies, ka runa esot bijusi par celmu ST1247, bet no faktiem izrietot, ka prasītāja savlaicīgi nebija risinājusi ar *L.m.* saistīto problēmu un nav pievērsusi pietiekamu uzmanību ražošanas higiēnai, lai nodrošinātu, ka patērētājs saņem nekaitīgu pārtikas produktu. Tādēļ pamatots ir secinājums, ka baktēriju celms prasītājas ražošanas vidē tādējādi ir kļuvis lipīgāks un izturīgāks un ka pēc tam tas ir izraisījis starptautisku listeriozes uzliesmojumu. No 2014. līdz 2019. gadam vairāki saslimšanas un nāves gadījumi Igaunijā un Eiropā esot bijuši saistīti ar celmu ST1247, un mazumtirdzniecībā noņemtie paraugi liecinot par to, ka prasītājas produkti ir izrādījušies esam kopīgs uzliesmojuma izplatīšanās aspekts.
- 38 *VLA* iebilst pret prasītājas uzskatu, ka visi *L.m.* celmi ir vienādi lipīgi. *L.m.* esot bīstama baktērija un varot izraisīt listeriozi, kas var izraisīt cilvēka nāvi, līdz ar to nepastāv tā saucamais drošais celms. *VLA* celmu ST1247 tomēr uzskata par vairāk patogēnu, tā esot iesniegusi attiecīgus pierādījumus un ekspertu atzinumus un vērš uzmanību uz saslimšanas un nāves gadījumiem Igaunijā un pārējā Eiropā, kas ar to ir saistīti.
- 39 Regulas Nr. 2073/2005 I pielikuma 1. nodaļā ietvertās tabulas 1.2. punktā esot noteikti divi kritēriji attiecībā uz *L.m.* klātbūtni: (i) 0/25 g un (ii) 100 cfu/g, un regulu piemēro, ja ražotājs nav spējis pārliecināt *VLA*, ka tā produktos visā to

derīguma termiņā netika pārsniegts rādītājs 100 cfu/g. Tomēr prasītāja neesot iesniegusi šādu pierādījumu. Ja uz pārtikas nozares dalībnieka produktiem attiecas kritērijs 0/25 g (kā tas ir šajā gadījumā attiecībā uz prasītājas produktiem), tas attiecas neatkarīgi no tā, vai produkts atrodas prasītājas ražotnē vai mazumtirdzniecības veikalā. To apstiprinot arī citu valstu prakse un, piemēram, *Codex alimentarius* [Pārtikas kodeksa] vadlīnijas. Pretējā gadījumā šī kritērija mērķis nebūtu saprotams, ja *L.m.* konstatēšana pirms prasītājas noliktavas atstāšanas būtu iemesls pieprasīt preču izņemšanu no tirgus, savukārt, ja *L.m.* tiktu konstatētas paraugos, kas būtu paņemti uzreiz pēc noliktavas atstāšanas, prasītājai joprojām būtu tiesības tirgot preci. *L.m.* nevarot pašas par sevi rasties prasītājas produktos, pēc tam kad tie būtu atstājuši prasītājas noliktavu, tādējādi, ja *L.m.* tiktu konstatētas paraugā, kas paņemts no mazumtirdzniecības, tām tajā bija jābūt jau pirms noliktavas atstāšanas.

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu motīvu izklāsts

- 40 Lietā galvenais jautājums starp pusēm ir par to, vai ir, vai nav pieļaujams ņemt paraugus veikalā, lai konstatētu *L.m.* 25 g neesamību. Atbilde uz šo jautājumu ir atkarīga arī no prasītājas iebildumu pamatotības par to, ka atbildētājs ir aizliedzis pārdot zivsaimniecības produktus, kuru kaitīgums attiecībā uz patērētāju nebija pierādīts. Runa ir par jautājumu, kas tieši skar abu apstrīdēto rīkojumu likumību. Rezultātā pušu strīds ir par to, kā ir jāsaprot Regulas Nr. 2073/2005 I pielikuma 1. nodaļas tabulas skaidrojumu 5. punktā paredzētā kritērija piemērošanas posms.
- 41 Prasītāja uzskata, ka ir skaidri jānošķir divi atsevišķi posmi: 1) produkti, kas laisti tirgū to derīguma termiņā, un 2) "kamēr pārtikas produkti vēl atrodas to ražotāja tiešajā kontrolē". Uz pirmo gadījumu attiecas robežvērtība "100 cfu/g", uz otro gadījumu attiecas "nav konstatēts 25 g".
- 42 Prasītājas nostāju apstiprina Regulas sistēmiska interpretācija. Proti, no šīs regulas konsekventi izriet, ka tad, kad ir vēlama robežvērtības "nav konstatēts 25 g" noteikšana, tas tiek skaidri darīts. Tas attiecas arī uz lietošanai gataviem produktiem, kas minēti Regulas Nr. 2073/2005 I pielikuma 1. nodaļas 1. tabulas pirmajā pozīcijā, kuri ir paredzēti zīdaiņiem un īpašiem medicīniskiem mērķiem. No Tiesas sprieduma lietā C-443/13 izriet, ka kritērija "nav konstatēts 25 g" sasaistīšana ar produktiem, kas laisti tirgū to derīguma termiņā, ir izvēlēta apzināti.
- 43 Ja prasītājas interpretācija ir pareiza, tādā gadījuma atbildētājs attiecībā uz prasītāju ir izmantojis nepareizu metodi (*VLA L.m.* klātbūtni veikalā paņemtajos paraugos nav izteicis skaitļos) un piemērojis nepareizu robežvērtību (t.i., *L.m.* nav konstatēts 25 g piecos apakšparaugos), pamatojoties uz kuru tas abos apstrīdētajos administratīvajos aktos ir secinājis, ka prasītāja ir tirgojusi patērētāju veselībai kaitīgu produktu. Šajā ziņā prasītāja pamatoti uzskata, ka pārtikas produktu nevar uzskatīt par kaitīgu, neizsakot skaitļos *L.m.*

- 44 Savukārt atbildētājs uzskata, ka runa nav par vienlaicīgi piemērojamiem kritērijiem, bet, ka ir jābūt izpildītiem Regulā Nr. 2073/2005 paredzētajiem nosacījumiem, lai tiktu piemērots konkrēts kritērijs. Saskaņā ar Regulas Nr. 2073/2005 I pielikuma 1. nodaļas tabulas 5. piezīmi pirmā kritērija piemērošana ir pakļauta šādam nosacījumam: “Šis kritērijs [100 cfu/g] ir spēkā, ja ražotājs spēj pārliecināt kompetento iestādi, ka produktā tā derīguma termiņā netiks pārsniegts rādītājs 100 cfu/g”. Arī 2019. gada 27. marta kontroles ziņojumā ir precizēts, ka uz prasītājas produktiem ir attiecināma tā saucamā nulles tolerances robežvērtība (*L.m.* nedrīkst konstatēt 25 g piecos apakšparaugos, kamēr pārtikas produkti vēl atrodas to ražotāja tiešajā kontrolē) tik ilgi, kamēr tā nebūs spējīga veikt pienācīgus speciālas saslimdināšanas testus /*Challenge tests*, kas liecinātu, ka *L.m.* daudzums produktos nav pārsniedzis 100 cfu/g īstenošanas perioda beigās. Prasītāja nav spējusi *VLA* pārliecināt, ka produktos visā to derīguma termiņā netika pārsniegta robežvērtība 100 cfu/g.
- 45 *VLA* nostāju apstiprina regulas teleoloģiska interpretācija. Regulas Nr. 2073/2005 3. pantā ir ietvertas vispārīgās prasības, saskaņā ar kurām pārtikas nozares dalībnieki nodrošina, ka pārtikas produkti atbilst attiecīgajiem mikrobioloģiskajiem kritērijiem, kas ir uzskaitīti I pielikumā. Šajā nolūkā pārtikas nozares dalībnieki katrā pārtikas ražošanas, pārstrādes un izplatīšanas posmā, ieskaitot mazumtirdzniecību, īsteno pasākumus, kas ietilpst to uz *HACCP* [*hazard analysis and critical control point*] balstītajās procedūrās, kā arī īsteno labas higiēnas praksi, lai nodrošinātu, ka: 1) to pārziņā esošā izejvielu un pārtikas produktu piegāde, apstrāde un pārstrāde tiek veikta atbilstoši procesa higiēnas kritērijiem, 2) pārtikas nekaitīguma kritērijus, kas ir spēkā visu produktu derīguma laiku, var izpildīt saprātīgi prognozējamās izplatīšanas, uzglabāšanas un lietošanas apstākļos. Par produkta ražošanu atbildīgais pārtikas nozares dalībnieks pēc vajadzības veic pētījumus saskaņā ar II pielikumu, lai pārbaudītu atbilstību kritērijiem derīguma laikā. Tas īpaši attiecas uz lietošanai cilvēka uzturā gataviem produktiem, kas var veicināt *Listeria monocytogenes* augšanu un radīt *Listeria monocytogenes* draudus sabiedrības veselībai.
- 46 No iepriekš minētā izriet, ka Regulas mērķis ir nodrošināt pārtikas nekaitīgumu katrā posmā visā derīguma termiņa laikā, šajā ziņā īpašu uzmanību pievēršot apdraudējumam, ko rada *L.m.* Vienlaikus atbildētāja interpretācija tiek apstiprināta tādējādi, ka attiecībā uz pirmo kritēriju – robežvērtību, tabulā ir precizēts, ka šis kritērijs ir spēkā, ja ražotājs spēj pārliecināt kompetento iestādi, ka produktā tā derīguma termiņā netiks pārsniegts rādītājs 100 cfu/g. Atbildētāja interpretācija atbilst arī Regulas Nr. 178/2002 apsvērumos minētajam mērķim nodrošināt augstu cilvēku veselības un dzīvības aizsardzības līmeni, kā arī dzīvnieku barības un pārtikas nekaitīgumu un veselīgumu. Ņemot vērā Regulas Nr. 178/2002 5. panta 1. punktu, 7. panta 1. punktu, 14. panta 1.–3. punktu un 5. punktu, var nodrošināt augstu veselības aizsardzības līmeni, it īpaši ar riska pārvaldības pasākumu, kas nodrošina Kopienā paredzēto augsto veselības aizsardzības līmeni. To labāk nodrošina atbildētāja interpretācija, kas tostarp tiek balstīta uz tiesību normām Regulas Nr. 882/2004 1., 4. un 6. apsvērumā, kā arī 3. panta 3. punktā, kas tieši attiecas uz tirgū laišanas posmu.

- 47 Attiecībā uz atbildētāja juridisko nostāju prasītāja nav izpildījusi tai noteikto pienākumu nodrošināt savu produktu nekaitīgumu, jo tirgū ir nonācis *L.m.* saturošs pārtikas produkts. Citiem vārdiem sakot, prasība, saskaņā ar kuru *L.m.* nedrīkst konstatēt 25 g piecos apakšparaugos, nav izpildīta.
- 48 No iepriekš minētā izriet, ka regulas, par kuru ir strīds, tiesību normas var interpretēt dažādi, kas nozīmē, ka tās nevar uzskatīt par skaidrām (*acte clair*) un ka nepastāv atbilstoša judikatūra, kas sniegtu noderīgus interpretācijas elementus (*acte éclairé*). Tā kā runa ir par tieši saistošu Eiropas Savienības regulu, iesniedzējtiesai šādā situācijā ir jāvēršas Tiesā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu. Šajā ziņā iesniedzējtiesa ņem vērā atbildētāja apsvērumus par to, ka attiecīgās Regulas Nr. 2073/2005 tiesību normas būtu jāgroza Eiropas Savienības līmenī un ka jaunajam formulējumam būtu jāļauj labāk izprast atbildētāja piedāvātās interpretācijas pareizumu. Tas apstiprina iesniedzējtiesas pārliecību par nepieciešamību iesniegt lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu.

DARBA VERSIJS